

2021 Nunavunmi Havaktut Naunaiyautait (NGES) - Apirhuutauqataqatut (FAQ)

Hunauva tamna Nunavut Kavamatkut Havaktit Naunaiyaut?

Tamna Nunavut Kavamatkut Havaktit Naunaiyaut (NGES) qaritauyakkut naunaiyaut tamaitnut tarya Kavamatkut Nunavut (GN) tapkuatlu Kavamatkut Kanata (GoC) havaktit havaktut Nunavutmi.

Tamna 2021 naunaiyaut havariyat tapkuat Naunaiyautit Kanatami, havaripkaqtatlu tapkuat Kavamatuqatkut-Nunaqaqaqtut Piqatigikni tapkuatlu Ukiuqtaqtumi Havaktit Kanata (CIRNAC) tapkuatlu Havaktit Inuliqiyitlu Pivaliatitni Kanata (ESDC). Pivaliatitauhimayut ikayuqtigiplugit tapkuat Nunavut Tunngavik Nanminilgit (NTI), tapkuat GN-kut tapkuatlu Pilimmaksaivik, tapkuat Kavamatuqatkut Havakvia Nakuuniqpamun tahapkununga Inuit Havaktut Nunavutmi.

Tamna 2021 NGES-kut aipariyat atuqtaunia uumunga naunaiyaut. Tamna hivulliq iniqtauyuq 2016-mi.

Hunat pidjutiginiaqtaat Nunavunmi Havaktut Naunaiyautait?

Una naunaiyaut katitiriniaq tuhagakhat havaktinit havaktut tapkununga Kavamatkut Nunavut tapkuatlu Kavamatkut Kanata Nunavutmi. Apiqutit apiqhutauniat tapkuat atquhimani havakvikmi, ilautitlugit piyumayai ilitniqmun, ilihaqniq havanguyuqlu puqtuhigianiq.

Tamna tuhagakhaq atuqtauniaq tuhaqhittangi tapkuat Nunavut Inuit Havaktiuyut Qauyihaqni (NILFA), piniaqmiyuqtauq atuqtaunia tapkununga kavamauyunit tapkuatlu Inuit timiuyut nalvaqni pityuhit ilagiaqni Inuit havakti kavamatkutni puqtuninut tahapkuat amigaitikkutainut inugiaknit, malikhugu Nakataani 23 tapkunani Nunavut Angirutit.

Qakugu tamna naunaiyaut atuqtauniaqa?

Tamna naunaiyaut atuqtauniaq akungani Qitiqqautijuq 6 tamnalu Imaruqtirvia 1, 2021.

Iniqtirilaqinga taphuminga naunaiyaut kitunikliqak aturialiknik uqauhit Nunavut?

liya, tamna naunaiyaut pilaq iniqtiqni qaritauyakkut Inuktut (Inuktitut Ai-uu-aat – Nigia Qikiqtaaluk uqauhia tamnalu Inuinnaqtun), Qablunaatitullu unalu Uivivitun.

Ilituarukni ayyikkutaittuq nautiumayuq angmarutit angmaruta (SAC), pilaqniaqtutit niruaqnia tamna uqauhiq aturumayat iniqtirianga tamna naunaiyaut.

Kina ilauva hanatyuhinut apiqhutit aturahauqtitnilu tapkuat naunaiyut?

Tamna 2021 NGES-kut apiqhutit iluanitni pivaliatihimayut ikayuqtigiplugit tapkuat NTI-kut, tapkuat GN-kut, Pilimmaksaivik, Havaktuliyiyit Inuliquititlu Pivaliyuliyiyit Kanata tapkuatlu Naunaiyautit Kanatami. Apiqhutit uuktuqtauyut tapkununga kavamatkut havaktit talvani lqaluit.

NTI-kut, tapkuat GN-kut tapkuatlu GoC-kut ikayuqmiyai Naunaiyautit Kanatami aturahauqtitni tapkuat naunayaut akhuqyuminilu atuqpiaqnit piqatauniq naunaiyautini piyakhai pitaqni tamatkiumayunik nalaumayuniklu tuhagakhat tuhaumatittangi havagutit maligaitlu taphumunga Nakataani 23 tapkuat Nunavut Angirutit piplugit.

Humi nalvalaqinga qanuritninik tapkununga 2016 NGES-kut?

Qanuritninit tapkununga 2016 NGES-kut ilaliutyayuyut tapkununga 2018 Nunavut Inuit Havaktit Qauyihaqni (NILFA) Tuhaqhitaut. Tuhaqpaliriami tapkununga tuhaqhitaut, turaqvigilugu ESDC.NILFA-APAIN.EDSC@HRSDC-RHDCC.GC.CA.

Hungmat tamna NGES-kut atuqpiaqa? Hungmat kiuyukhauvinga?

Tamna NGES-kut pilarutauyuyut havaktinut atuqatigikni atuqhimaniqtik ihumagiyai amihut pityutit turangayut havakvigiyainut, ilautitlugit ilitniq pilarutinik, iliharniq, havaqlu puqtuhivalliqni. Pidjutigiyait naunaiyaidjutimut ikayuutiginiaqtait GN-kut GoC-kullu naunaikhiyaanginni hunat ihuariakhainut tamainni havagvingni humilu ihuaqhaiyakhaungmagaat.

Qanuritni tapkuat NGES-kut atuqtauniaqmiyut tapkununga GN-kut tapkuatlu GoC-kut pivaliatitni munarinilu Inuit Havaknit Parnaut Havakniahaqtitlugitlu Iliharniq Parnautit ilagiqni Inuit havaknit ikayuqnilu puqtuhivalliqni Inuit havaktut tapkununga kavamatkut timingi Nunavutmi, tamna aturiaqaqtat malikhugu Nakataani 23 tapkunani Nunavut Angirutit.

Qanuq humilu piniaqat naunayaut havariyauniaq?

Tamaita havaktit tapkununga GN-kut tapkuatlu GoC-kut havaktut Nunavutmi quyagitnaq qakugu akungani Aipuru 6 tamnaluni Juni 1, 2021, pitquyauniat ilaunit naunaiyautini qaritauyakkut pitquyaunit. Tapkuat GN-kut tapkuatlu GoC-kut piqaqtitniaqtai Naunaiyautit Kanatami titiqanik havaktimingnut havakvini qaritauyakkut turarutai. Naunaiyautit Kanatami talvanga tuyuqniaqtai pitquyauni ilalgit atatyutai piqaqtitni angmalaqni tapkuat naunaiyaut apiqhutity havaktinut iniqtakhait qaritauyakkut havakvikmingni Inuktitut, Inuinnaqtun, Qablunaatitullu uvaluniit Uivivitun.

Qanurittut apiqutit talvanitniat naunaiyautmi?

Tamna naunaiyaut ilaqaqniaq apiqutit tapkununga:

- tatyava kavamatkut havaq
- nutaqiyatit havariyai
- uqauhingit atuqtaujuq havagvingmi
- allat Inuit inuuqatigiiknikkut akhuurutigiyangit
- aulattiji ikayuqtuq
- ihumagiayuni pitquhitlu tapkununga havakvikmun
- tamaitnut havaktikhaqhiurniq pitquhit
- piyumani tapkunani tuluqtautitlu havaqnut puqtuhigiaqnit
- iliharvikhani iliharniq
- ayuitaminik unalu ilihimayangit
- tuluqtautit ilihaqniqmun havakvikmilu iliharniq
- havaktit tuluqtautai ihuaqhautailu.

Qaphit amihutigini inungnut turaqviuniat piqatauni naunaiyautini?

Tamna NGES-kut apiqhuta tuyutauniaq tamaitnut tatyava havaktit tapkunani GN-kut tapkuatlu GoC-kut havaktut Nunavutmi. Una nalaanittuq mikhaanitnia 6,000 havaktit.

Kina piqataulaqa uumani naunaiyaut?

Tamaita kikliqaqvikhaittut, havallaktut, kanturaktut, ukiup ilainani, ilihagtut, himmaultaulaktut havaktit havaklakaphuktutlu havaktit himmaultauyutlu ilihaiyit havaktut quyagitnaq piyaqaqni atuqtitlugu naunaiyaut katitiquvigiyat (Qitiqqautijuq 6 tikitklugu Imaruqtirvia 1, 2021) piqataulat naunaiyautmi. Havaktit nutqangatlaktut atquhugu tamaat katitiquviuyuq pivigiya piyaqangittut naunaiyautmi.

Hungmat piyaqaqiuk una tuhagakhaq? Piyaulaitmat ahianit pitaqvikmin?

Tamna NGES-kut ayyikkutaittuq naunaiyaut katitiquni tuhagakhat tapkununga kavamatkut havaktit atuqhimanit havaktut Nunavutmi. Pigaluaqtitlugit ilai kiklilittautit tuhagakhat pitagaulat tapkununga kavamatkut havaktit tuhagakhat tuhaqhitautitlu, tuhagakhat tapkununga havaktit atquhimani havanginut, uvaluniit pilaqinut tuluqtautitlu iliharniq uvaluniit havat puqtuhivalliqli piyaunginalaittut. Tapkuat NGES-kut pipkaqta pilaqnit kavamatkut havaktit uqariakhai quyagitnaq tuhaqtaulaittumik ihumagiyaamingnik atquhimayamingnut havakvikmi. Una tuhagakhaq piyalik kangiqhiyanga tatyava atuttiaqtut inaitlu nakuuhivalirutaulat, piplugu pinahuaqnia ilagiqni ihauqhihimanilu Inuit amihutikkutai kavamatkutni.

Piyaqaqinga ilauyaq taphumunga naunaiyaut?

Pigaluaqtitlugu ilaunit naunaiyautmi ihumamirutit, pinnariyavut uqauhiqaqviginut. Kiutyutitit ikayuqniat iniqninut nalaumanilu tapkuat tamaita kavamatkut havaktit Nunavutmi.

Qanuq tikkuaqtauvunga uumunga naunaiyaut? Qanuq piviuk atira qaritauyakkutlu turarutiga?

Apkuat Kavamatkut Kanata tapkuatlu Kavamatkut Nunavut havalgit pipkaqni tamatkiumayut titiqat havaktit havakvinutlu qaritauyakkut turarutai piyakhiat Naunaiyautit Kanatami tuyuriangi pitquyaunit iniqtirianga naunaiyaut apiqtutit.

Havaktiuyunga tapkununga GN-kut / GoC-kut Nunavutmi, kihimik pitangittunga qaritauyakkut atatyutikhamik taphumunga naunaiyaut. Iniqtirilaqinga taphumunga naunaiyaut?

liya iniqtirilaqtutit taphumunga naunaiyaut. Uqarvigilugu Naunaiyautit Kanatami Help Desk-kunnin:

Hivajautaa: Hivulliumit Tallimiummut (kihiani halitiinginni ublut)

Kivgaqtuqtauyami Inuktitut: 1-855-560-9735

Kivgaqtuqtauyami Qablunaatun tamnal Uivivitun: 1-877-949-9492 (TTY: 1-800-363-7629*)

**Naunairlugu: Aturukni aulattiyuyumin-ikayuqtuq tuhaqhitni kivgaqtut, hivayalaqtaptigut atqutitlugu atuqtauvakni havakviunit ikarat. Piyaqangittutit pilaqtitauniq taphumunga aulattiyi turaqniptingnut.*

Qaritaujakkut (Inuktitut, Qablunaatitullu unalu Uivivitun):

infostats@canada.ca

Qanuq hapummivigit uvamnut tuhagakhat? Pihimaniaqat quyagitnaq takuyaulaitni?

Naunaiyautit Kanatami piyai quyagitnaq takuyaulaitniqtit akhurutigiplugit. Malikhugu tamna *Kititiyit Piquyat*, tamaita tuhagakhat piquqtauyut tapkununga Naunaiyautit Kanatami pihimayauniat quyagitnaq takuyaulaitni atqunilu kititiyutitut piplugit kihimik.

Kiutyutitit pihimainaqniat ilagiktitnit kiutyutainut ahii havaktit timingiyaqnut havakvit. Kitutliqak tuhagakhat atuqatigigutauyut timigiyaqnut havakvit ilaqalaittut inmigurutitut naunaiqtutit pilaittut qanuqliqak naunaiqni inmigurutit.

Tuhaqpaliriami taphumunga quyagitnaq tuhaqtaulaitni, takulugu Naunaiyautit Kanatami [Ukpiriyat Havakvia \(www.statcan.gc.ca/eng/trust\)](http://www.statcan.gc.ca/eng/trust).

Hungmat kiuyaqaqigu apiqutit ihumagiyatka inmigurutauvallaqnit uvaluniit ahiruiyut inmigurutimnut?

Ilitturiyavut tapkuat ilai apiqutit inmigurutauyut, kihimik itqaumalutit pitaqtavut amihut kiutyutit amihunit inungnit. Tahapkuat kiutyutit ilagiktitauyut katittugit atuqtauyutlu hanayangi tamaitnut kitityutait. Hatqiqtilaitavut kitutliqak tuhagakhat naunairutaulat inmigurutitut.

Atuqniaqiuk atira?

Imannaq. Tamaita inmigurutit tuhagakhat tahapkuatut atit qaritauyakkutlu turarutit ahivaqtauniat talvanga naunaiyaut kiutyutit. Atit turarutitlu kihimik atuqtauyut turaqvigini inungnut naunaiyautikhanut, piittuqlu tuhagakhat makpiraqnuktauni pilaqnut inmigurutit naunaiqnit.

Kia atuqtitpauk una naunaiyaut?

Tamna naunaiyaut havariyat tapkuat Naunaiyautit Kanatami mnaiktaqaqtitlugu tapkunanga Kavamatukat-Nunaqaqaqtut Piqatigit tapkuatlu Ukiuqtaqtumi Havaktit Kanata tapkuatlu Havaktut Inuliyitlu Pivaliatitni Kanata.

Qakugu qanuritni uuma naunaiyaut piyaulaqniat?

Tamna qaritauyanut tuhagakhat titiqat piyaulaqniat umingangani 2022. Tuhaqhityuta hatqiqniaq talvani Naunaiyautit Kanatami qaritaujaliqivik.

Ilagiplugu, qanuritnit tapkunanga 2021 NGES-kut ilaliutyaqniat hivunikhami Nunavut Inuit Havaktiuyut Qauyihaqni (NILFA) naunaiyaut. Tuhaqpaliriami piplugu tamna NILFA, turaqlugu ESDC.NILFA-APAIN.EDSC@HRSDC-RHDCC.GC.CA.

Pitalaqinga ikayuqtauniq kituniliqak tapkuat aturialgit uqauhiit Nunavutmun?

Ikayurutit piyulat tapkunani Inuktitut, Qablunaatitullu uvaluniit Uivivitun atuqhugu qaritauyakkut uvaluniit hivayautikkut.

Humi nalvalaqigu tuhaqpaligakhat tapkununga Nunavut Kavamatkut Havaktit Naunaiyaut?

Naunaiqhittiarumaguvit, uqaqatigidjavat:

- Naunaiyautit Kanatami Help Desk-kunnin: 1-855-560-9735 (Inuktitut); 1-877-949-9492 (Qablunaatitullu unalu Uivivitun)
- Naunaiyautit Kanatami Help Desk-kunnin qaritaujakkut: infostats@canada.ca (Inuktitut, Qablunaatitullu unalu Uivivitun)
- Naunaiyautit Kanatami qaritaujaliqivik: www.statcan.gc.ca/NGES
- Nunavunmi Kikliharniartit: 1-867-473-2660 (Inuktitut Qablunaatitullu)
- Nunavunmi Kihititiliqiyut Havakviangit qaritaujakkut: info@gov.nu.ca (Inuktitut Qablunaatitullu)

Pigiarupku tamna naunaiyaut pivikhaitkumalu iniqtiqnianik, tamalailaigiu iniqtiqnianik kingagut?

liya, piqaqtuq taphuminga 'Tammalainia iniqtiqniyalu kingagut' naqitakhaq atuni makpiraitni taphuma apiqhut. Piyaaqniaqtutit pinguqitnia angmarutikha. Hulivalliq tiliurutit piqaqtitai talvani apiqhut.